

Onderwijs en bedrijfsleven kunnen samen werken aan slimme oplossingen (niet alleen voor het lerarentekort)

Jeroen Donders, voorzitter van de centrale directie van de scholengroep Het Hooghuis in Oss, is een warm pleitbezorger van het combineren van theorie en praktijk. Hij ziet dan ook veel kansen voor samenwerkingen tussen scholen en bedrijven, bijvoorbeeld in de vorm van hybride docentschappen. Dat kan niet alleen helpen bij het lerarentekort, maar ook het onderwijs verbeteren. "We staan op een kantelpunt."

Theorie en praktijk combineren, dat zou je kunnen zien als de rode draad in de loopbaan van Jeroen Donders. Zelf maakte hij zeven jaar geleden de overstap naar het onderwijs, na een economische carrière in het bedrijfsleven. Het viel hem destijds op hoe weinig er in het onderwijs veranderd was, sinds hij zelf in de schoolbanken zat, maar vooral hoe gescheiden de werelden tot op de dag van vandaag zijn. "Bedrijfsleven en onderwijs zouden veel meer voor elkaar kunnen betekenen", zegt hij. "Als we slim samenwerken, kan dat een oplossing zijn voor verschillende vraagstukken."

Je pleit onder meer voor de inzet van hybride docenten, die een baan combineren met lesgeven. Wat is het voordeel?

"Om te beginnen kunnen hybride docenten helpen het onderwijs actueel te houden. De veranderingen

in de praktijk gaan zo snel, dat we dat op school in de methodiek en de manier van lesgeven nauwelijks kunnen bijhouden. Hybride docenten kunnen helpen om de snelheid van de ontwikkelingen te blijven integreren binnen het onderwijs.

Voor de leerlingen is het goed als ze in de lessen meer context krijgen. Het maakt verschil of je als docent alleen de muren van een klaslokaal kent, of dat je ook in de praktijk actief bent of bent geweest. Hybride docenten kunnen leerlingen op een andere manier spiegelen, verleiden en uitdagen, omdat ze met een been nog in de praktijk staan.

Verder kan het hybride docentschap ook een oplossing zijn voor demotie in het bedrijfsleven. We worden met z'n allen ouder en moeten langer doorwerken, maar in zwaardere beroepen gaat dat

op een gegeven moment niet meer. Ik sprak laatst een garagehouder die vertelde dat zijn monteurs van boven de 55 jaar soms nauwelijks nog in staat waren om het zware werk aan motorvoertuigen uit te voeren. We raakten in gesprek: zou dat niet een kans zijn om in te stappen in het onderwijs? Want hoe mooi is het dat mensen met hun ervaring binnen het onderwijs iets teruggeven aan de jeugd van nu?"

Hoe kunnen bedrijven en scholen nog meer samenwerken, en wat is daarvoor nodig?

"Bij 'hybride' horen ook leerwerkplekken bij bedrijven, zodat we contextrijke omgevingen kunnen bieden. Daarvoor hebben we bedrijven echt nodig: het Nederlandse wagenpark verandert drastisch, maar bij Mobiliteit & Transport staat nog maar één elektrische auto. Binnen PIE staan nog geen warmtepompen, en als we de nieuwste snijmachine aanschaffen, is die over twee jaar verouderd.

Natuurlijk hebben we al contacten met bedrijven, bijvoorbeeld via Sterk Techniekonderwijs. Die contacten moeten we aanhalen. Maar we moeten vooral aan bedrijven duidelijk maken wat voor hén de voordelen zijn. Ze kunnen jongeren al interesseren voor bepaalde sectoren en banen, en als die jongeren straks de arbeidsmarkt betreden, hebben ze actuele kennis en zijn ze goed voorbereid. Daarnaast zijn samenwerkingen ook in het belang van de regio. We hebben hier in Oss niet alleen van oudsher veel maakindustrie, maar ook een grote Pharma-tak en een flink aantal bedrijven op het gebied van Agri-food. We kunnen samen met bedrijven leerlingen laten zien hoeveel mooi werk er hier in de regio is. Uiteindelijk is het hogere doel dat leerlingen later ook in deze regio gaan werken en blijven wonen, zodat het een aantrekkelijk leefgebied blijft."

Wordt het onderwijs ook aantrekkelijker voor leerlingen?

"Dat denk ik zeker. Van leerlingen hoor ik regelmatig dat ze zich minder thuis voelen in het klassieke

onderwijs en dat ze soms de motivatie missen om zich te ontwikkelen. Deze generatie is ons ver vooruit qua technologie. De leerlingen zijn mindfinders geworden: ze kunnen overal hun kennis halen, en dat weten ze ook heel goed te doen. Wat wij eraan kunnen toevoegen, is de toepassing van die kennis. De koppeling van denken en doen. Het fact checken: wat is waar en wat niet? Ik ben ervan overtuigd dat het voor de leerlingen goed is om praktijk en theorie te combineren, ongeacht het schoolniveau."

Julie hebben op het Mondriaan College, voor mavo en havo, '20-80-learning' ingevoerd. Op vrijdag zijn er geen reguliere lessen, maar is er aandacht voor de praktijk en voor studievaardigheden. Hoe hebben jullie dat aangepakt?

"We hebben de lessentabel ingedikt. Het betekent dat er minder uren zijn voor Nederlands, wiskunde, Engels en de andere vakken. Dat was best heftig, want voor een docent is het niet eenvoudig om van drie naar twee uur te gaan en toch de stof te behandelen. Maar het is gelukt en daarmee hebben we de vrijdag kunnen vrijspelen om de leerlingen onder te dompelen in projecten die alles te maken hebben met praktijk en met vaardigheden. Daarbij kun je denken aan leren presenteren, maar ze maken bijvoorbeeld ook gebruik van virtual reality-brillen op een vmbo basis-kaderlocatie.

'80-20-learning' blijkt een enorme magneet voor ouders en leerlingen, want die zien dat daarmee de slagingskans op het hbo toeneemt, voor leerlingen die naar een hbo-opleiding doorstromen. We menen daarnaast te zien dat er meer havisten van het Mondriaan naar het mbo uitstromen, omdat ze zien dat sommige mbo-opleidingen echt heel goed voorbereiden op de arbeidsmarkt.

We zien ook dat er meer kruisbestuiving komt tussen onze scholen. Bij vmbo basis-kader en in het praktijkonderwijs zit natuurlijk altijd al meer praktijk, dus we gebruiken die praktijklokalen nu ook voor leerlingen van andere locaties. Daarnaast: voor hybride docenten is het lesgeven op vrijdag vaak eenvoudiger te organiseren dan op een andere dag."

Kunnen bedrijven hun werknemers wel missen?

"De situatie op de arbeidsmarkt is nu overal krap, dat maakt het werven van hybride docenten lastig. Maar de urgentie is duidelijk: we moeten nu echt ruimte creëren, anders houden de scholen een enorm lerarentekort, en houden we leerlingen die te weinig context meekrijgen en niet goed zijn voorbereid op de arbeidsmarkt, omdat ze onvoldoende actuele kennis hebben.

We nodigen overigens nu ook ouders van leerlingen uit om met de school te komen kennismaken op een andere manier dan via hun kind. Zodat ze zelf ook eens kijken wat we nu precies allemaal doen.

Daarbij hopen we dat we ze kunnen verleiden om de overstap te maken naar een hybride docentschap. En in de RAP-regio (Regionale Aanpak Personeelstekort onderwijs, red.) kijken we hoe we de overstap naar het onderwijs gemakkelijker kunnen maken. Want de drempel is nu vaak te hoog."

Waar zit dat vooral in?

"Je kunt niet van hybride docenten verwachten dat ze weer vier jaar een opleiding gaan volgen om aan de wettelijke eisen te voldoen. Om daar iets aan te doen, zullen we het onderwijs anders moeten gaan inregelen. Bijvoorbeeld op zo'n manier dat er wel altijd een bevoegde docent op de groep staat, maar er daaromheen een aantal mensen rondloopt uit het bedrijfsleven, die we niet vragen om al die bevoegdheden te halen. Dan moeten we ook andere profielen en rollen gaan beschrijven, en zullen we ook de werving anders moeten gaan doen.

Dat lost niet alles op, want de drempel heeft soms ook te maken met salarisverschillen. Het onderwijs betaalt zeker niet slecht, maar het bedrijfsleven betaalt vaak net wat beter. Aan de andere kant: ik heb zelf de overstap naar het onderwijs gemaakt omdat ik me in mijn financiële baan steeds meer begon af te vragen: 'Wat ben ik eigenlijk aan het doen, en voor wie doe ik het?' Voor mij is de zingeving in het onderwijs groter dan in de financiële wereld, en ik denk dat dat voor meer mensen geldt. Dat gevoel, daar kun je aan appelleren. Ik weet zeker dat er in het bedrijfsleven genoeg mensen rondlopen die ook net iets meer willen. Die zeggen 'Dit werk doe ik al zo lang, ik zou er iets bij willen doen.'"

Wat is er nodig de komende jaren?

"Er is vooral meer samenwerking nodig, niet alleen met bedrijven maar ook tussen scholen. Niet meer met elkaar concurreren, maar samen slimme keuzes maken, zodat we een rijker aanbod kunnen creëren voor de leerlingen, afgestemd op de werkgelegenheid

in deze regio. We kunnen beginnen met de voorscholen in Oss, of met scholen in de regio Noord-Oost-Brabant. Laten we zorgen dat we hier iets onderscheidends maken, waarvan iedereen die hier woont de vruchten plukt. Een lerende omgeving. Dat sluit ook mooi aan bij het predicaat 'Lerende stad' dat Oss van UNESCO heeft gekregen.

Dat is geen kwestie van grote investeringen, maar van anders omgaan met de mensen en middelen die je al hebt. De STO-hotspots, waar leerlingen in de regio zich iets eigen kunnen maken, kun je bijvoorbeeld in overleg samen opzetten en inrichten, in plaats van dat elke school daar apart mee aan de slag gaat."

Toen je zeven jaar geleden in het onderwijs kwam, zag je dat er weinig was veranderd sinds je zelf op school zat. Hoe kijk je nu naar de toekomst?

"Verandering begint met ambitie en met urgentie. De ambitie is er al en de urgentie om oplossingen te vinden gaat de komende jaren alleen maar groter worden, ook omdat er nauwelijks nieuwe docenten komen vanuit de opleidingen. De elementen voor een oplossing hebben we: er zijn al een aantal hybride docenten en we hebben een school met het 20-80-model. Dat proces moeten we de komende jaren gaan versnellen, bijvoorbeeld door er een tijdspad aan te hangen: waar willen we staan in 2030? We staan op een kantelpunt. Het zijn spannende tijden, en dat is leuk. Ik zie het als een enorme kans om de leerlingen weer enthousiast te krijgen voor het onderwijs, om onze eigen docenten weer te inspireren én om ook het bedrijfsleven niet alleen te inspireren, maar ook echt wat te bieden. Het is een win-win-win."

Nieuwsgierig naar de mogelijkheden voor samenwerking en/of een hybride docentschap? Het Hooghuis geeft graag meer informatie: info@hethooghuis.nl.